

Spelen zoals de oude Romeinen

Drie spelklassiekers uit de oudheid

Welke spellen speelden ze in de oudheid? Ze waren al bekend met verstoppertje en blindemannetje. Anton van Hooff beschrijft drie klassiekers uit de Romeinse tijd.

Anton van Hooff is klassiek historicus.

Op moderne kindergaven wordt vaak het favoriete speelgoed van de gestorven kleine neergelegd. Ook in de oudheid kregen kinderen geliefde spullen mee: miniatuurtjes, ballen, jojo's en, vooral bij meisjes, poppen met beweegbare ledematen. (Dat waren wel steeds verkleinde volwassen vrouwen – de babypop is een recente ontwikkeling.) Op sarcophagen of aan de binnenwanden van grafkamers zien we soms kinderen spellen spelen van alle tijden: verstoppertje, blindemannetje en bal overgooien. Bordspellen zijn ook bekend. Soms werden ze aan de dode meegegeven – hoefde die zich in de onderwereld niet te vervelen.

Bovendien krasten Romeinen in het marmer van trappen en tribunes het veld dat ze voor een bepaald spel nodig hadden. De spelregels waren zo algemeen bekend dat ze nergens werden opgetekend. Daarom is niet alles zeker van de drie spellen die hier worden gegeven. Maak dus gerust eigen regels.

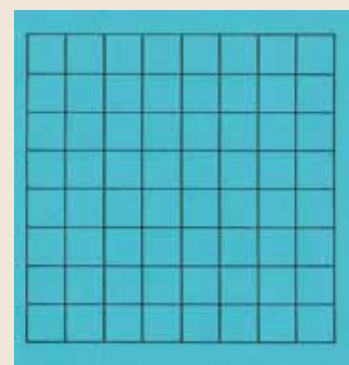
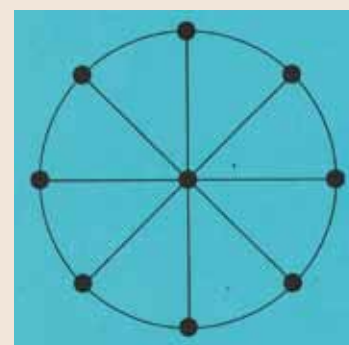
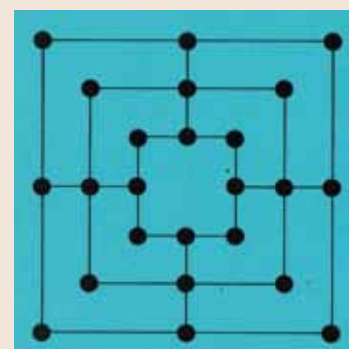
Molenspel

Het molenspel (voor het eerst geattesteerd in Egypte, circa 1400 v.C.) heeft de eeuwen getrotseerd. Er zijn twee spelers die ieder negen witte of negen zwarte schijven hebben. Om beurten plaatst een speler een schijf op een speelveld. Hij probeert een 'molen' te vormen door drie stenen op een rij

te krijgen. De tegenstander probeert dat natuurlijk te voorkomen. De speler die een molen heeft gevormd, mag een schijf van de tegenstander verwijderen, maar niet uit een reeds gevormde molen. Als alle stenen zijn geplaatst, wordt om de beurt een schijf verplaatst naar een nabijgelegen speelveld. Ook hierbij wordt gepoogd (onaantastbare) molens te vormen en een steen van de tegenstander te verwijderen. Als een speler nog maar drie losse stenen heeft, mag hij over de schijf van een tegenstander naar een vrij veld springen en zo de andere stenen wegnemen. Wie alle stenen van de tegenstander op twee na heeft verwijderd, is winnaar.

Ronde molen

Van het eeuwenoude molenspel zijn allerlei variaties in omloop. Zoals ronde molen, een eenvoudigere variant. Beide spelers hebben drie schijven, zwart of wit. Eerst wordt om de beurt een schijf geplaatst. Vervolgens worden de stenen om de beurt verplaatst totdat een van de twee drie op een rij heeft.

Roversspel

Twee spelers hebben ieder zestien schijven, rovertjes of soldaten genoemd. Ze staan in gesloten rijen aan weerskanten van het speelveld. De schijven mogen alleen voor- of achterwaarts worden verplaatst. Springen, waarbij de tegenstander zijn schijf verliest, gebeurt schuin. Meerslag is toegestaan. Het gaat erom zoveel mogelijk stenen te slaan of de tegenstander volledig in te sluiten. ■

Rechts, van boven naar beneden: Het standaard speelveld voor het molenspel. Het speelveld van de ronde molen, een variatie op het molenspel. Het speelveld van het roversspel. Onder: Een bordspel uit Romeinse tijd. Op dit speelveld kunnen verschillende spellen gespeeld worden, zoals het roversspel. Dit spel is gevonden in Silchester in Groot-Brittannië. Bron: Reading museum.

